

1959

III. ŠP (5.–14. 6.)

Na třetím ročníku celostátní přehlídky (opět) vítězných divadelních souborů STM vystoupilo společně 17 dětských a mládežnických souborů. Podle Jiřího Beneše se podařilo soustředit řadu dobrých představení i za tu cenu, že některé soubory nejstarší kategorie soutěžily jen „z taktických důvodů“. Zřejmě pro snadnější cestu k úspěchu – oproti Jiráskovu Hronovu... Přehlídka opět potvrdila požadavek na zkvalitňování práce s dětskými soubory, Beneš připomíná, že z představení „už zmizeli vousatí pidimužáci a bosonohé víly a režiséři po Dismanově vzoru už chápali smysl dětského hraní“.

Potřetí v nejmladší I. kategorii zvítězil soubor KDPM Brno se scénickým pásmem veršů a lidových obyčejů Jarmily Kovářové *Náš rok* – pro „přirozenou hravost s prvky improvizace“. Ostatní představení v této nejmladší kategorii však byla problematická... Ve II. kategorii nad 14 let se stal vítězem svazácký dramatický soubor při KDPM Klementa Gottwalda z Bratislavy s hrou Elsy a Clause Küchenmeisterových *Lesní slavnost*. Představení „nabídlo radost z krásné slovenštiny“ a vystoupila v něm i mladičká, později slavná slovenská herečka Božidara Turzonová. DS ÚDPM Julia Fučíka z Prahy hrál inscenaci R. Kloučka *Třikrát děti* a další respektované představení přivezl Dramatický kroužek ŠS ČSM při JSŠ v Brandýse nad Labem, Aškenázyho *Ukradený měsíc*, v němž podle Jiřího Beneše mladý režisér Ladislav Smoljak spolu s výtvarníkem Radkem Pilařem nabídli jakousi „laternu magičku s diaprojekcemi hýřící režiséřskou invencí, která dokáže zakrýt herecké nedostatky začínajících ochotníků“. DS ZK Lignaťan Dubňany–Hodonín hrál hru Viktora Rozova *Když hledáme radost* a dalším přínosným představením, hlavně díky textu a osobitému překladu, bylo Michalkovovo *Sombrero* v provedení Dramatického souboru ŠS ČSM JSŠ Vysoké Mýto a v režii učitele Josefa Mlejníka, který se později významně zapíše do historie dětského divadla jako autor a propagátor moderních principů výchovné dramatiky.

Nejvíce představení nabídla nejvyšší věková kategorie, v podstatě již tradiční ochotnické soubory. Měla však slabou úroveň, problematickou už výběrem souborů vinou tradičního chaosu v organizaci STM. Soubor ZV KVS z Olomouce byl za hru Fráni Šrámka *Měsíc nad řekou* oceněn za kvalitní jevištní kulturu, divadelní soubor Makyta Púchov uvedl hru Hanse Pfeiffera *Lampionová slavnost* – tento tehdy jeden z nejlepších slovenských souborů byl ale už v podstatě standardní „generační ochotnický soubor“. Vítězem nejstarší kategorie se stal soubor Lidového divadla MDO Plzeň s inscenací hry Miloslava Stehlíka *Čapajev* a na druhém místě Dramatický soubor Máj ÚKDDS Praha s upravenou loutkovou hrou Anatolije Kavanova a Vladimíra Levšina *Kocour Chlubílek*. Divácky úspěšné bylo i představení souboru ZO ČSM ZK Logarex Kardašova Řečice s hrou C. Corrintha *Trojané* v režii Jiřího Beneše, ano, jednoho z organizátorů ŠP a šéfredaktora časopisu Ochotnické divadlo. DS ŠS ČSM Konzervatoře Ostrava uvedl zpěvohru W. A. Mozarta *Bastien a Bastienka*, DS ŠS ČSM 41. OSŠ Praha 7 hru J. Chmelaře *Dobrodružství v parku*. Tato nejstarší kategorie měla v programu převahu: soubor VÚ Nové Město nad Metují s hrou J. Pokorného *Poplach*, Vojenský divadelní soubor Severan Nové Město pod Smrkem s *Matkou* Karla Čapka, Vojenský divadelní soubor Jaslo Mladá Boleslav inscenaci E. O’Neila *V ponorkovém pásmu*, Divadelní soubor ZO ČSM Pozemní stavby Mechanizátor Nitra s hrou Anatolije Kuzmičeva *Návrat*, představení to však byla převážně konvenční. Mimo jiné se uděloval i pohár ministra školství...

Lektoři Vladimír Halada a Milan Jančuška vedli seminář *O slově v divadelním umění*, Miloslav Disman na téma *Práce s dětským souborem*, Jiří Beneš *O práci s mládežnickým*

souborem, V. Dvořák (ÚDLUT) *O malých jevištních formách* a Zdena Josková, tehdy dramaturgyně ČST, *O dramaturgii dětských a mládežnických souborů*. Přehlídková brožura obsahuje řadu inspirativních článků, např. Miloslava Dismana *Několik poznámek o dětech na jevišti*, Jiřího Beneše *Mládež a ochotnické divadlo*, studii básníka a šéfredaktora Pionýrských novin Oldřicha Kryštofka o dramaturgii pionýrských souborů a také pozdravy spisovatelů Františka Pavlíčka a Pavla Kohouta. V diskusích začal převažovat názor, že divadelní STM by měla končit v krajích, že příští ŠP by měly být jen přehlídkovými festivaly, podobně jako v té době JH – především proto, že nelze zaručit odpovídající výběr souborů, dokonce se uvažuje postavit ŠP na nesoutěžní bázi. Nu, a ve Šrámkově divadle vystoupilo jako host Národní divadlo Praha s *Maryšou* bratři Mrštíků...

Když jsme v tomto časopisu [Ochotnické divadlo] před dvěma lety hodnotili první Šrámkův Písek mládeže, bylo nám trpké nad základním rozporem. Cítili jsme všichni, že se rodí nová, velká a potřebná tradice každoročních přehlídek mladé a nejmladší generace ochotnického hnutí – a všichni jsme viděli, že to, co nám tehdy dětské a mládežnické soubory v Písku předváděly, je vším možným než opravdu mladým ochotnickým divadlem. V dětských představeních ovousatělí chlapečkové napodobovali staroochotnické šarže a osmileté dívky v průsvitných šatečkách manýry někdejších baletních hvězd pochybného lesku. Repertoár souborů mládeže nesl tenkrát všechny znaky špatného repertoáru slabších staroochotnických souborů, projevil se naprostý nedostatek představení, která by výrazným způsobem za něco a proti něčemu bojovala a manifestovala tak životní názor mladé generace. Na tomto úhuru se před dvěma lety začínalo. [...] O II. ŠP jsme před rokem konstatovali, že je pokrokem, zvláště v repertoáru, ale odvahy, průbojnosti a jiných znaků, od pojmu mládí prostě neodlučitelných, v něm bylo pramálo. [...] Písek představil sérii špatných představení i vyslovených omylů a v diskusích zněla snaha o stále přesnější určování správného směru dětského a mládežnického divadla. Diskuse i seminář Miloslava Dismana dokázaly, že smyslem divadla pro děti není marné štvání za uměleckými výkony, ale estetická, mravní a občanská výchova dětí... (Beneš, J. Směr třetího Šrámkova Písku. OD 1959, roč. 5, č. 8, s. 174–176 a 202–203)

Milí soudruzi, divadelníci vědí nejlíp, že ne premiéra, ne první repríza, ale většinou až třetí představení rozhoduje o trvalém úspěchu inscenace. A vy jste teď přijeli do Písku potřetí; zdá se mi, že definitivně rozhodnete o jeho tradici. Zlaté pero neudělá z nikoho spisovatele, a stejně tak dobré pracovní podmínky samy o sobě nevytvoří divadelní soubor, jak si jej představujeme. Adepti umění si dnes pletou modernost s módností. Za moderní se často považuje vyhýbat se skutečným konfliktům doby, neříkat nic, co zavání „politikou“, a přitom se snaží, aby to NIC znělo co nejkumštovněji. To je ovšem opravdu jen módní. Moderní v umění vždy bylo a věčně bude účastnit se dějinného střetnutí starého s novým, v našem případě války s mírem, kapitalismu s komunismem – a dát všechnu vášeň, všechn talent do služeb toho nového. Přál bych nám všem, aby tradice, kterou letos utvrzujete, byla skutečně tradicí modernosti, hodnou svých tvůrců a jejich doby. Přeju vám i sobě, aby Šrámkův Písek se stal přehlídkou děl, která budou psána i hrána přesvědčenými socialisty. (Kohout, Pavel. Dopis. Zpravodaj III. Šrámkova Písku, 1959)